

GAZETA LWOWSKA

DZIENNIK DLA DYSTRYKTU GALICYJSKIEGO

Nr. 39 — Rok 133 (4)

Środa, 16 lutego 1944 r.

DZIŚ: Julianny
JUTRO: Donata, Juliana

Alianci zbombardowali opactwo Cassino

Rozbicie bolszewickiej akcji desantowej koło Narwy

Naczelna Komenda Niemieckich Sił Zbrojnych komunikuje z GŁÓWNEJ KWATERY FÜHRERA w dniu 15 lutego:

Na wschodnim froncie w rejonie na południowy wschód od Krzywego Rogu, na zachód od Czerkas, wschód od Zaszkowa, pod Witebskiem, pomiędzy jeziorami Ilmeń i Pejpus, jak również w rejonie Narwy nasze dzielne wojska w ciężkich walkach odparły silne ataki bolszewickie. Własne ataki doprowadziły na kilku odcinkach do zniszczenia silniejszych bojowych nieprzyjacielskich grup.

Na zachód od Narwy rozbito nieprzyjacielską akcję desantową wśród wysokich strat dla przeciwnika. Zatopiono przy tym dwie kanonierki, kilka kutrów i statków desantowych.

Na dalekiej północy niemieckie szybkie sztafety bojowe kontynuowały swe ataki na komunikację dowozową na kolei murmańskiej i uszkodziły ciężko trzy pociągi.

W walkach obronnych na dolnym biegu Dniepru wybitnie odznaczyła się pomorsko-mecklemburska 258 dywizja piechoty wraz z podporządkowanymi jej oddziałami pod dowództwem generała-majora Bleyera.

W czasie od 8—14 lutego zniszczono na wschodnim froncie 206 samolotów nieprzyjacielskich, tracąc 27 własnych.

We Włoszech również i w dniu wczorajszym na przyczółku desantowym Nettuno oprócz obustronnej działalności wypadkowej nie doszło do ważniejszych działań wojennych. Bateria dalekonośna z widocznym wynikiem ostrzeliwała statki w porcie Nettuno i zmusiła 2 kontrtorpedowce do zawrócenia. Na jednym z lotnisk koło Nettuno na skutek działania ognia naszej artylerii powstały pożary w składach amunicji i materiałów pędnych.

Formacje lotnicze samolotów bojowych lotnictwa atakowały port Anzio, niecałe pożar w kilku magazynach z zapasami i bez walki unięszkodliwiło pod Aprilio baterie nieprzyjacielskie.

Pod Cassino nieprzyjacieli w związku z wysokimi stratami ostatnich dni nie atakował dalej w dniu wczorajszym.

W godzinach porannych 15 lutego nieprzyjacielskie formacje samolotów bojowych atakowały historyczne opactwo w Cassino, pomimo iż w samym klasztorze i najbliższym otoczeniu nie było ani jednego żołnierza niemieckiego. W urzędzeniach słynnego na cały świat klasztoru powstały ciężkie szkody.

Nad rejonem włoskim w dniu wczorajszym zestrzelono 17 samolotów nieprzyjacielskich.

Niemieckie łodzie pościgowe pomimo ataków nieprzyjacielskich kontrtorpedowców przeprowadziły nocy tuż bieglej planową i bez strat akcję tuż przy angielskim wybrzeżu. W tymże czasie niemieckie okręty strażnicze marynarki wojennej zmusiły do walki przed holenderskim portem Ymuiden angielskie łodzie pościgowe, zatopili w uporczywym starciu 3 z nich i pozostałe zmusiły do zawrócenia. Powracające łodzie pościgowe zaatakowały ową nadwerżoną formację nieprzyjacielską, zniszczyły dwie dal-

sze łodzie i uszkodziły ciężko kilka innych. Przeciwnik poniósł tam wysokie krwawe straty. Nasze ścigacze w pełnym składzie z nieznacznymi stratami powróciły do swych baz.

BERLIN, 15. 2. — Agencja „Telepress“ dowiaduje się z dobrze poinformowanego źródła następujących szczegółów o walkach na włoskim froncie:

Obraz walk na włoskim terenie bojowym stał w ciągu ostatnich 24 godzin pod znakiem toczącej się z największą gwałtownością bitwy o Cassino. W porównaniu z tą bitwą działalność bojowa na

pozostałych odcinkach a także na przyczółku desantowym Nettuno nie przybrała godnych uwagi rozmiarów.

Wczoraj i dzisiaj rano silne formacje amerykańskie przy poparciu fantastycznych ilości materiałów przystąpiły do uderzenia na miasto Cassino. W ogniu flankującym i krzyżowym ciężkiej broni niemieckiej, która wykorzystwała dla swych stanowisk głównie sąsiednie wzgórza od strony północno-zachodniej, atakujący ponieśli bardzo ciężkie straty. Wprawdzie na skutek rzucenia do walki wielkich sił udało się im przejściowo wtargnąć aż do środka

gruzów tej miejscowości, jednak w tym momencie niemieckie baterie do walki na krótki dystans energicznymi przeciwwypadkami frontalnymi i flankującymi odrzuciły Amerykanów i ścigały ich aż do ich pozycji wyjściowych. Kilkuśet poległych Amerykanów pokryło pole walki. Wzięto również do niewoli jeńców. Linie niemieckie pozostały w całości w rękach wojsk niemieckich.

Na przyczółku desantowym w Nettuno ciężkie działa niemieckie oraz działa dalekonośne poważnie paraliżowały dowóz posiłków dla wojsk inwazyjnych koło Anzio i Nettuno oraz na drogach równiny pontyjskiej.

Komunikat fiński

HELSINKI, 15. 2. — Fiński komunikat wojenny z 11 lutego brzmi: Bolszewicy podjęli ostatniej nocy w sile 150 samolotów gwałtowny atak powietrzny na Kotka i bliższą okolicę. Atak trwał dwie godziny. Zaledwie kilku maszynom udało się zrzucić swe bomby nad miastem, przy czym powstały nieznaczne szkody okienne i w budynkach. Według dotychczasowych danych w różnych miejscowościach okolicy zostało osiem osób cywilnych zabitych i dwie rane. Szkody materialne są nieznaczne. Spośród atakujących samolotów zestrzeliła obrona przeciwlotnicza dwie maszyny. Na frontach lądowych działalność wywiadowcza. W pasie przybrzeżnych raf na jeziorze Onega zupełnie zniszczono sowiecki oddział wywiadowczy.

Protest Watykanu

RZYM, 15. 2. — Po trzecim ciężkim ataku bombowym na letnią rezydencję papieską Castel Gandolfo, założył Watykan protest przeciwko nowemu temu naruszeniu neutralności terenów papieskich. Nadchodzą wiadomości, że papież informuje się stale o stanie robót około uprzątnięcia terenu zbombardowanego i że wyraził kilkakrotnie już głęboką boleść swą z powodu wielkiej liczby ofiar.

Hull na urlopie

GENEWA, 15. 2. — Cordell Hull rozpoczął swój kilkutygodniowy urlop na Florydzie. Hull ma zwyczaj pójścia na urlop wówczas, gdy jest poirytowany z powodu mieszania się do jego funkcji. W tym wypadku rozchodziło się o wiceprezydenta Wallace'a, który się wniósł publicznie do jego polityki w stosunku do Argentyny, jak również o ministra spraw wewnętrznych Ickesa, który ujawnił plany dotyczące koncesyj naftowych w środkowym wschodzie, jakkolwiek Hull jeszcze nie ostatecznego z Ibn Saudem nie uzgodnił.

Rezolucja słowacka w U. S. A.

BRATYSŁAWA, 15. 2. — Przedstawiciele Słowacji w Ameryce, jak donosi dziennik „Gardista“, powzięli w Pittsburgu rezolucję, stwierdzającą, że należy pozostawić wyłącznie Słowakom w kraju decyzję w sprawach dotyczących ich wolności oraz ich życia narodowego, gospodarczego, religijnego i kulturalnego. Rezolucja ta zwraca się wyraźnie przeciwko Beneszowi, pisze „Gardista“, który nieustannie stwarza pozory jakoby przemawiał także w imieniu Słowaków. Wszyscy Słowacy, zarówno zamieszkali w kraju jak i za granicą, odrzucają osobę Benesza.

Ponad dotychczasową miarę

Nowy atak „Prawdy“ na emigrację polską

SZTOKHOLM, 15. 2. — Reuter donosi z Moskwy, że w sobotę opublikowała „Prawda“ artykuł bez podpisu, atakujący w sposób znacznie jeszcze ostrzejszy polski rząd emigracyjny w Londynie aniżeli dotąd. Pewien wielki tytuł brzmi: „Wrogle machinacje polskiego rządu emigracyjnego maskujące się obłudnymi słowami o przyjaźni“.

W artykule tym czytamy m. in., że polski wydział emigracyjny stracił już wszelki zmysł orientacyjny. „Żyje on w świecie mistycznym i zerwał wszelkie połączenie pomiędzy sobą a narodem polskim. Imperialiści polscy uważają naród sowiecki jako swych przeciwników, a zniszczenie Rosji Sowieckiej poczytywali oni sobie jako błogosławieństwo. Londyn i wydział emigracyjny nie posiada w Polsce żadnej swej organizacji.“

Artykuł ten, składający się z 3 tysięcy słów, jak podkreśla Reuter, stanowi ostry atak na wydział polski w Londynie i wzbudził uwagę ogólną w Moskwie. Obserwatorzy alianccy są zdania, że artykuł ten jest zwiastunem nowych wydarzeń w odniesieniu do stanowiska rządu sowieckiego w stosunku do kwestii polskiej.

SZTOKHOLM, 15. 2. — Reuter donosi, że artykuł, jaki zamieściła „Prawda“ przeciwko emigrantom polskim w Londynie, przynoszący w dosłownym brzmieniu wszelkie dzienniki sowieckie. Pisma powtarzają także wiadomość o zakazie wydawnym przeciwko tygodnikowi polskiemu „Wiadomości Polskie“ przez rząd brytyjski.

SZTOKHOLM, 15. 2. — Druzgoczący atak „Prawdy“ na polski rząd emigracyjny w Londynie uchyla prawdopodobnie ostatecznie wszelkie szanse uregulowania kwestii polskiej w drodze kompromisu, które by dotychczas mogły jeszcze istnieć i wskazuje na to, że rząd sowiecki zajmuje się obecnie innymi możliwościami rozwiązania tego problemu.

Tak pisze Harold King, moskiewski korespondent Reutera. Artykuł ten — pisze dalej Harold King — wykracza poza wszelką dotychczasową miarę. Sowieccy przywódcy już od dłuższego czasu są istotnie zgorzgnięci zachowaniem się polskiego komitetu emigracyjnego. Według ich

mniemania „starali się oni usilnie i w sposób szczerzy o to, aby znaleźć realne i odpowiednie rozwiązanie, jednakże ich niedawno przedłożone propozycje przyjęte zostały przez polski rząd z negatywnym nastawieniem“. Sowiecki rząd usiłuje obecnie tak zwaną polską kwestię uregulować ostatecznie.

Należy wobec tego przypuszczać, że będzie on teraz szukał innych dróg i sposobów, przy czym zupełnie zignoruje polski komitet emigracyjny.

BERNO, 15. 2. — Jak już doniesiono, rząd brytyjski zakazał dalszego ukazywania się polskiego dziennika emigracyjnego w Londynie „Wiadomości Polskie“. Dziennik ten ośmielił się napisać następującą prawdę:

„Dla krajów centralnej i wschodniej Europy przymusowe przyłączenie do zasięgu prymitywnego reżimu sowieckiego oznaczałoby całkiem po prostu wyłączenie ich z ram Europy“.

Anglia liczy na opozycję w Hiszpanii

Nowe groźby wobec generała Franco

SZTOKHOLM, 15. 2. — Dyplomatyczny korespondent dziennika londyńskiego „Sunday Dispatch“ opublikował artykuł, atakujący ponownie Hiszpanię generała Franco, w którym to artykule czytamy m. i. co następuje:

„Generała Franco nie można zaliczać do tej kategorii ludzi, których by z łatwością usunąć można z drogi politycznej, na którą weszli lub też której poświęcili całe swe życie polityczne. Franco należy do typu takich Hiszpanów, którzy by raczej marli z głodu, aniżeli by mieli stać się niewiernymi honorowi hiszpańskiemu“.

Z pewnością jednak siły opozycji, tak pisze dalej dziennik — spotęgują się prawdopodobnie w swym nasileniu do tego stopnia, że Franco zwolna coraz więcej napotykać będzie trudności, spowodowanych nową aliancką polityką ostrych zarządzeń.

Mimo że Franco nie jest człowiekiem, który by porzucił swe plany i swe idee jedynie z przyczyny presji gospodarczej, to jednak Alianci wyrwać mogą przymus na generała Franco, polityka bowiem silnej ręki, uprawiana przez Aliantów w odniesieniu do Hiszpanii, spotęgować może siły opozycyjne, na które liczy Anglia.

MADRYT, 15. 2. — Pod nagłówkiem „Hiszpania nie ulegnie“ zajmują się tygodnik polityczny „El Espa-

nol“ ponownie sprawą neutralności hiszpańskiej i oświadcza, że wbrew wszelkim machinacjom Hiszpania nie ulegnie w sprawie swej neutralności. Jest to prawda, że Hiszpania ani pod względem politycznym ani wojskowym ani też gospodarczym nie jest dzisiaj wielkim mocarstwem, z tej też przyczyny dziwić się nie należy, że stosuje się przeciw niej presję gospodarczą i polityczną.

Decyduje tu jednak fakt, że Hiszpania doskonale zna swych napastników, w poczet których zaliczają się m. i. również emigranci sowiecko-hiszpańscy, pedzący życie luksusowe kosztem zrabowanego skarbu państwa, a przebywający w Meksyku, Montevideo i w Londynie. Mylą się oni jednak, jeżeli sądzą, że Hiszpania miałaby ulec kiedykolwiek.

Głos dnia

„Niemiecka wola oporu jest niezłomna“, a w moralnym uzbrojeniu narodu niemieckiego nie można dojrzeć najmniejszego nawet wylomu — tak pisze czołowe pismo polityczne w Portugalii „Accan“ w związku z atakami bombowymi na terenie Rzeszy Niemieckiej. Optymiści w Londynie i Waszyngtonie sądzili, że droga do zwycięstwa Anglo-Amerykanów jest łatwą i przejrzystą. We Włoszech jednakże niemieckie dywizje miały cel wstrzymania nieprzyjacielskiego posuwania się, co im się w zupełności udało.

Co się tyczy drugiego frontu,

to rozważając sytuację z czysto wojskowego stanowiska, musi się przyjść do tego wniosku, że Anglo-Amerykanie uczynili to wszystko, czego uczynić nie należało, jeżeli się stoi wobec tak poważnego zadania. Zdradzali oni codziennie nie tylko wszystkie szczegóły swoich zamiarów, ale informowali także dokładnie, komu powierzone będą dowództwa poszczególnych wojsk inwazyjnych oraz jak pracuje główna kwatera nad inwazją. Można to raczej wszystko uważać za bluff w wielkich rozmiarach, gdyby inne powody przeciwko temu nie przemawiały.

W KILKU WERSZACH

□ Jak donosi z Londynu „Exchange”, został wiceadmirał Willis zamianowany na miejsce admirała Whitwortha drugim lordem admirałicji.

+ Sowietcko-rosyjski ambasador w Teheranie oświadczył przy przyjęciu ofiar żydów palestyńskich, że Sowiety będą zawsze popierać interesy syjonistyczne. Sowiety — tak powiedział — są naturalnym przyjacielem wszelkiej roboty w Palestynie, jak również imigracji żydowskiej.

⊕ Oficjalny organ wolnego indyjskiego rządu w Szonan, „Azad Hind” oświadczył, że istnieją niedwuznaczne objawy, że Anglicy przygotowują swój odwrót z Indji. Liczni Anglicy sprzedali w ostatnich czasach ich udziały w towarzystwach kolejowych i publicznych przedsiębiorstwach. Potwierdzają to także rozwiązania licznych brytyjskich zakładów plantacyjnych w Indjach.

▲ Japoński ambasador Tani miał onegdaj po południu przeszło godzinę rozmowę z prezydentem Wang-Czing-Wejem o współpracy Japonii z Chinami narodowymi.

⊕ Sprawozdawca dziennika „ABC” Buenos Aires donosi swej redakcji, że w stolicy Argentyny od kilku dni po raz pierwszy wprowadzone zostały „kolejki”. Kolejki te nie stoją jednak przed sklepami środków żywności, lecz przed punktami sprzedaży benzyny. Rząd z powodu braku materiałów pędnych był zmuszony radykalnie ograniczyć ruch pojazdów mechanicznych, a także przydzielił dla osób prywatnych.

▲ Poseł rumuński w Zagrzebiu Dymitr Buzdugan został z dniem 15 lutego odwołany do centrali ministerstwa spraw zagranicznych.

⊕ Donoszą z Meksyku, że pertraktacje sowiecko-hispańskich emigrantów Negrina, Prieto i i. z Moskwą zbliżają się ku końcowi. Dziennik meksykański „Todo” donosi, że program Hiszpanów sprzyjających Sowietom, który wykonany ma być z pomocą Kremla, przewiduje także wywłaszczenie kościoła katolickiego w Hiszpanii oraz zakaz uroczystości religijnych.

* Na podstawie doświadczeń dotychczasowych stwierdza się, że okoliczności rumuńskie, w których hoduje się tytoń, nadają się również do hodowli roślin kauczukowych.

⊕ Minister Rzeszy dla spraw zagranicznych zarządził, że z mocą obowiązującą od dnia 27 grudnia 1943 stosowana ma być tymczasem umowa podpisana w Tiranie w dniu 27 grudnia 1943 dotycząca uregulowania stosunków platniczych pomiędzy Rzeszą Wielko-Niemiecką a Albanią (niemiecko-albańska umowa rozrachunkowa).

+ Jak donosi agencja „Reuter” z Londynu, premier Churchill, generał Montgomery i b. premier Lloyd George w wydanych orędziach zalecili stworzenie funduszu celem zakupu ziemi w Palestynie i osiedlenia tam żydów.

* Portugalskie zgromadzenie narodowe, które zebrało się ostatni raz przed rozpoczęciem ferij święt Bożego Narodzenia, ma podjąć swoje prace ponownie dopiero 24 lutego.

□ Brytyjska służba informacyjna donosi z Nowego Jorku, że generał Mac Arthur postawił swą kandydaturę na urząd prezydenta stanu w New Hampshire z ramienia partii republikańskiej. Wybory wstępne odbędą się w dniu 14 marca.

Gospodarka tytoniowa w Gub. Gen. Rozszerzenie produkcji — Program pracy — Perspektywy

W roku 1939 został wcielony do Zarządu Generalnej Dyrekcji Monopoli w Generalnym Gubernatorstwie jako specjalny wydział dawny Polski Monopol Tytoniowy.

Z zakładów dawnego Polskiego Monopoli Tytoniowego zostały przejęte w roku 1939 przez niemiecki zarząd cztery fabryki papierosów a mianowicie Warszawa 1 i Warszawa 2, Radom i Kraków. Z chwilą wcielenia Galicji do Gen. Gub. w roku 1941 przybyły do tego jeszcze fabryki papierosów w Winnikach i Monasterzyskach. W Monasterzyskach, gdzie fabryka została przez Rosjan w czasie ich odwrotu zniszczona, podjęto promisyjną produkcję papierosów, którą jednak przerwano od marca 1943 ze względu na racjonalizacyjne. Z zakładów hodowli tytoniu oraz zakładów fermentacyjnych przejęto w roku 1939 naprzód fabryki w Czyżnach pod Krakowem oraz w Lublinie, zaś w roku 1941 fabryki galicyjskie w Borszczowie, Jagielnicy, Monasterzyskach, Tarnopolu i Zabolotowie. Poza tym w roku 1939 przeszedł pod zarząd Generalnej Dyrekcji Monopoli wielki magazyn surowca tytoniowego w Radomiu.

Ponieważ w ostatnich latach przed obecną wojną wstrzymano produkcję cygar w Krakowie, Winnikach i Zabolotowie, zaś wszystkie fabryki cygar dawnego Polskiego Monopoli Tytoniowego (Łódź, Poznań, Wrocław) leżały na terenach wcielonych do Rzeszy, kierownik Generalnej Dyrekcji Monopoli zdecydował się na urządzenie fabryki cygar w hurtowym magazynie sprzedaży tytoniu w Krakowie-Podgórzu. Po przebudowie trwającej tylko 4 i pół miesiąca oraz po zainstalowaniu potrzebnych technicznych i maszynowych urządzeń udało się puścić zakład w dniu 1 listopada 1940 r., czyli w pierwszą rocznicę istnienia Generalnej Dyrekcji Monopoli. Drugą fabrykę urządza się obecnie w Zabolotowie.

W interesie wzrostu wydajności racjonalizowano produkcję wyrobów tytoniowych przez ograniczenie licznych gatunków, produkowanych przez dawny Polski Monopol Tytoniowy, do kilku nielicznych, lecz pokupnych. Produkcja papierosów obejmuje sześć gatunków papierosów bezustnikowych o cenie taryfowej od 3 do 12 groszy, oraz trzy gatunki papierosów ustnikowych od 3 do 6 groszy. Produkcja tytoniu do papierosów została w zeszłym roku zastanowiona ze względów gospodarczych oraz z uwagi na interesy plantacyjne. Obecnie wyrabia się 3 gatunki cygar w cenie taryfowej od 25 do 50 groszy za sztukę, oraz jeden gatunek cygaretek po 15 groszy sztuka. Produkcja tytoniu fajkowego została przerwana ze względu na nikły krąg odbiorców. A-

by jednak móc zadowolić popyt na tytoń fajkowy, odpowiadający smakowi niemieckiemu, została częściowo podjęta produkcja nowego gatunku o nazwie „Tytoń fajkowy G. G.”

Obecnie przerabia się rocznie w 6-ciu fabrykach tytoniowych G. D. M. na podstawie uzgodnionego z Rzeszą kontyngentu produkcyjnego 9,2 miliona kg surowca tytoniowego. Z tego przypada 3,2 miliona kg (35%) na tytoń orientalny, zaś 6 milionów kg (65%) na tytoń krajowy.

Po przyłączeniu okręgu galicyjskiego rozszerzono ją odpowiednio i na to terytorium.

Tytoń w G. G. uprawiają przeważnie drobni rolnicy na zagonach o powierzchni 1.500 metrów kwadratowych, na podstawie umów plantacyjnych. Obecnie (1943) zajmuje się u-

prawą tytoniu 108.000 rolników na powierzchni plantacyjnej 15.300 ha.

Aby dać pogląd na wzrost wydajności, osiągniętej w ciągu ostatnich czterech lat administracji niemieckiej, podaje się poniżej kilka cyfr statystycznych: Produkcja papierosów wzrosła z 6 miliardów sztuk w roku 1940-tym na 10,2 miliarda sztuk w roku 1942/43. Oznacza to wzrost produkcji o 70% w porównaniu z rokiem 1940-tym.

Produkcja cygar osiągnęła w roku 1941 7,2 miliona sztuk, zaś wzrosła w roku 1942 na 11,6 miliona sztuk. Oznacza to wzrost produkcji o 60%. Program produkcyjny z roku 1943 przewiduje wyrób 14 milionów sztuk cygar, co oznacza podwojenie wytwórczości w porównaniu z pierwszym rokiem produkcyjnym.

DO WALKI Z JAGLICĄ

Jedną z najniebezpieczniejszych chorób w Europie wschodniej jest choroba oczu, zwana jaglicą, trachomą, względnie egipskim zapaleniem. Ponieważ zewnętrzne objawy tej choroby są często uważane za zupełnie nieszkodliwe zapalenie oczu, należy zwrócić uwagę jeszcze raz, że następstwa tego mogą być bardzo groźne. Często choroba ta pociąga za sobą całkowitą ślepotę pacjenta.

Jaglica występuje u nas w dwu postaciach: zaraźliwej i niezaraźliwej. Przenoszenie zarazków tej choroby ułatwia przede wszystkim nieprzestrzeganie podstawowych zasad higieny. W krajach, w których panują dobre stosunki higieniczne jaglica obecnie prawie że nie występuje. — Wskutek łatwego przenoszenia się choroby przy pomocy ręcznika, czy też naczyń do mycia używanego przez wiele osób, zachodzą wypadki zarażenia się całych rodzin.

Miarodajne czynniki w Gen. Gub., po długotrwałych badaniach tej choroby na naszych ziemiach, wydały

cały szereg zarządzeń i środków ochronnych, by zapobiec rozprzestrzenianiu się epidemii. Jako jeden z głównych ośrodków skutecznej walki z jaglicą czynny jest w Krakowie specjalny instytut do badań trachomy, gdzie pod kierownictwem fachowców światowej sławy badane są przyczyny choroby. Ogólnie można powiedzieć, iż od dziesiątków lat zwalczanie jaglicy stanowi zagadnienie międzynarodowe i szereg państw zainteresowanych poświęca temu zagadnieniu wiele uwagi. U nas już w roku 1928 wyszło zarządzenie meldowania się policyjnego osób dotkniętych tą chorobą. Niestety przez długie lata zarządzenie to pozostało martwą literą, gdyż chorzy, z obawy przed długotrwałym i dość kosztownym leczeniem, uchylali się od obowiązku meldowania, a wiele gmin oraz związków gmin dysponujących słabymi środkami finansowymi, przemilczało nawet wobec swych przełożonych władz znane sobie wypadki zachorowania.

Żywnościowa sytuacja okręgu radomskiego

Odnośnie władze rolnicze zestawiały już dokładny bilans, ilustrujący wyniki kampanii rolnej w 1943 roku na terenie okręgu radomskiego. Jak się okazuje z danych statystycznych, rozbudowa składów dla zboża i ziemniaków została prawie ukończona w całym okręgu. Zbiór ziemniaków w ostatnim roku gospodarczym okazał się tu wprawdzie mniejszy od zbioru roku poprzedniego, tym niemniej zaopatrzenie ludności w ziemniaki spożywcze jest zapewnione. Celem zapewnienia podaży sadzeniaków w bieżącym roku władze rolnicze wydały szereg odpowiednich zarządzeń.

Zbiór innych plodów rolnych okazał się w roku ubiegłym bardzo dodatni. Jedynie na odcinku dostawy mleka zauważono mniejsze ilości w porównaniu do roku 1942. Aby temu zapobiec na przyszłość, władze rolnicze wydały szereg zarządzeń zmierzających do wyrażenia zwiększenia dostawy mleka. Ażeby zwiększyć podaż tłuszczu, konieczne są dalsze udoskonalenia na odcinku hodowli bydła rogatego. Hodowla świń rozwija się stale pomyślnie.

W roku 1943 system premiowy uległ pewnej reorganizacji, w związku z czym przyjęto system punktowy za podstawę. Nowy system premiowy został przez ludność przyjęty przychylnie. Cały szereg towarów premiowych zostało już między ludność rozdzielonych. Oprócz gwoździ i towarów żelaznych, rozdzielą wszystkie inne artykuły przemysłowe nie napotkał na żadne trudności.

HODOWLA RYB W RADOMSKIM

Stawowe gospodarstwa rybne w okręgu radomskim osiągnęły ogólną powierzchnię, wynoszącą 7.450 ha. Ta liczba obejmuje 170 rybnych gospodarstw w stawowych — rozmieszczonych głównie w powiatach Jędrzejów, Busk i Radom.

Żydowski przemysł dewiz w Rumunii

BUKARESZT, 15. 2. — Tutejsze władze celne wpadły na ślad nowej wielkiej afery szmuglu dewiz. Banda szmuglerów wywoziła wielką ilość walut z Rumunii do Szwajcarii, a wzamian za to wywoziła ze Szwajcarii złote monety, które sprzedawała dalej w Rumunii z olbrzymim zyskiem. Na czele tej bandy żydowskiej stał niejaki Avramovic.

Epidemie w Indiach

SZTOKHOLM, 15. 2. — Potwierdza się wiadomość, że w następstwie głodu we wschodniej Bengalii wybuchły groźne epidemie, które wśród niedożywionej ludności hinduskiej spowodowały bardzo wiele wypadków śmierci. Prawdopodobnie zarządzania rządu w Bengalii są dotychczas niedostateczne.

Jakie mamy miasta w dystrykcie Galicja

Na terenie dzisiejszego dystryktu Galicja w polskim podziale administracyjnym było 91 miast. Zaliczając takie z nich, które miały mniej niż 5000 mieszkańców do gmin wiejskich, władze niemieckie ustaliły na tym terenie w charakterze miast 44 miejscowości i stołeczny Lwów i Truskawiec jako miasto-zdrój.

Podajemy w wykazie alfabetycznym obecne miasta dystryktu Galicja: Bolechów, Borszczów, Borysław, Brody, Brzeżany, Buczac, Chodorów, Czortków, Delatyn, Dolina, Drohobycz, Gródek, Halicz, Horodenka, Kałusz, Kołomyja, Kopyczyńce, Kosów, Kozowa, Lwów, Lubaczów, Monasterzyska, Nadwórna, Podhajce, Przemysław, Rawa Ruska, Rohatyn, Sambor, Skala, Skole, Śniatyn, Stanisławów, Strzyż, Tarnopol, Tlumacz, Trembowla, Truskawiec-Zdrój, Turka, Tyśmienica, Zabolotów, Zaleszczyki, Zbaraż, Zborów, Złoczów, Żółkiew, Żydaczów.

W spisie tym brak Kamionki Strumiłowej, dającej swą nazwę jednemu z Kreisów — gdyż istotnie Kamionka Strumiłowa nie ma praw miasta i rozpada się na dwie gminy wiejskie. Gmin wiejskich dystrykt Galicja ma 330, w nich gromad około 3000.

Chochlik drukarski

Zecer i korektor pilnie baczą, aby w druku nie zaszyły pomyłki. Mimo to jednak złośliwy chochlik drukarski często jedną literką plata im rozmaite figle.

A oto jak to wygląda: Mówiła do wszystkich, że jest kłoda.

Sprzedała wszystek towar z pyśkiem.

Siódme koty na niego wystąpiły. Było mu zimno, więc okrył się deską.

Wielki cham szedł ze swoją milionową armią.

Przez całą noc męczył go kafeł. Król uroczystie zasiadł na wronie.

Goście weselni zjadali się komarami.

Ślawni ten uczony był tylko czterdzięci lat.

Idąc przez las Jan wyrzucił z całej siły o cień.

Z. Pod.

**ZGŁOŚ SIĘ DO DOBROWOLNEJ
OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ —
RATUSZ — I. piętro, pokój 38.**

Pod księżycem

Zmierzchem błotnistym i zimnym dzień z czoła słońce odgarnął — i kłękął w cieniu bezludnym pod księżycową latarnią.

Chyląc się nad nim z wysoka, opięty w księżycy blask, dzień się jutrzejszy rozpląkał srebrnymi kroplami gwiazd.

I drząc w bolesnym przecuciu swojej wędrówki — pod księżyc na horyzoncie ramionach wschód swój — jedyny — rozprężył.

Co nocy patrzę na jutro i chcę mu naprzeciw iść — — —
— a wciąż mi dalej do niego, a wciąż mi bliżej — do dziś...

Kos.

KUPNO — SPRZEDAŻ

OBRAZY znanych malarzy kupuje stale Sykstuska 13, II p. Korzyński od godz. 10-2. giej. 493
SPRZEDAM jadalnię nowoczesną orzech kaski, wózek głęboki Konkon, waczniacz 2 lampowy, kredens kuchenny biały. Rucerska 31; mieszkanie osiem. 12453
PIANINO krzyżowe zaraz kupię — dobre zapłaci. Chorażczyński 11a — sklep z obrazami od g. 9-3. 12514
SPRZEDAM wypialnię jasną, ulica Tarnowskiego 37, m. 4 od 8-10.
WZMACNIACZ Telefonken 3-lamp. oryginalną fabryczną bardzo głośny i ładny okazujecie sprzedam. — Plac Teodora 5, m. 47. 12646
SPRZEDAM futro męskie marengo ehyety niższe. Batorego 34, m. 10
KUPIĘ kolnierzy futrzany do kurki Jacobowicza 11a, III p. drzwi 8.
KUPIĘ paterfon ang. lub sowieckiej marki w dobrym stanie i płyty taneczne polskie, niemieckie i Leżaczki. Pl. Strzelecki 12 m. 4. 12755
SPRZEDAM wzmacniacz o bardzo silnym głosie, grający na adapter. — Wład. ul. Grodzickich 9 m. 12. 12744

MASZYNE kryta zupełnie nowa — sprzedam. Kleparowa 4, I p. m. 8
AKORDEON nowy lub używany 80 lub 120 basowy kupię. Wiadomość: Gazeta Lwowska nr. 12719
TRENCZ podwójny, jedwabny w b. dobrym stanie, na wysokim kupię. Listy do Gaz. Lw. 12498
DYWAN perski w dobrym stanie — kupię. Listy Gaz. Lw. 12309
JADALNIE nowoczesną kupię. Listy do Gaz. Lw. 12308
MAM pewną ilość rur do pieca z kolankami do sprzedania. Informacja od godziny 17 do 20. Lenartowicza 20, I. 12728
PINCZERKI maltańskie białe, czyste rasy do sprzedania. Kraszewskiego 11, miesz. 1. 12729
BURSZTYNY, korale sprzedam; od 1-4, Sykstuska 32, III. piętro, ofi. cyn. miesz. 21. 12735
OCYLE osre, tepe, zamki drzewiane „Wertheim” zawiasy okienne, drzwi we sprzedam. Gaz. Lw. nr. 12731
SPRZEDAM ubranie smokingowe — zupełnie nowe na średniego. Neu-mondstr. (Sasizca) 8, miesz. pięć. między 12-3. 12763
KUPIĘ książkę kucharską Dieckelowej Ewarska 2. m. dwa. 12771

DO sprzedania rośliny doniozkowe: palmy, aloes, agawy, asparagus; Schossberg (Tearyńska) 25, m. 9.
SPRZEDAM maszynę pierścieniową nożną do szycia. Gródecka 141, — br. 8. miesz. 224 Domy kolejowe.
SPRZEDAM futro krymskie na wysoką w dobrym stanie. Ryceńska 2; mieszkanie dwa. 12770
KUPIĘ czarne damskie rękawiczki nr 8 1/2, czarne fidełkosowe pończochy, czarny letni płaszcz na wysoką. Listy Gaz. Lw. nr. 12798
SPRZEDAM brązową kurkę męską wierzch barany strzyżone i damską kolnierzy le czarny. Głęboka 10, — mieszkanie sześć. 12796
KUPIĘ motor do osobówki Citroen typ 7 c. gem. 1628. Stan bardzo dobry. Zgłoszenia telefon 122-03 od godz. 9 do 12. 12791
UBRANIE czarne, wizytowe spodnie w paski, stan pierwszorzędny — do sprzedania. Zadzwońszka 94, — w SPZEDAM półbutelki damskie nr 89 prawie nowe. Małka 10, m. 6.
MASZYNE do szycia kryta pierścień nową całkiem nową sprzedam, ul. Norwida 22, m. dwa. 12815
KUPIĘ hucizki dz. cięte nr 31-32, cena obójgna. Słowackiego 6, m. 9.

PRZEJEZDNY kupi ładny i w dobrym stanie dywan perki. Listy do Gaz. Lw. nr. 12814
SPRZEDAM tanio kanarkę złotą z klatką piękną i radełką czarną; Sapiehy nr 35, m. 8.
SPRZEDAM głęboki wózek dziecięcy, fason niemiecki. Dwernickiego nr 20, u dozorcę. 12818
100 CWCZEN Czernego kupię zaraz. Listy do Gaz. Lw. 12819
PLETY najnowsze przeboje oraz polskie i rosyjskie, patefon do sprzedania. Lenartowicza 15, m. sześć — od godz. 12-7. 12828
SPRZEDAM ożenka ozarne na słupek 34 1/2-35, półbutelki sportowe czarne 38-9, kalosze damskie 6 — nowe Potockiego 129, m. 1, popoł. Dojście od Grochowickiej. 12863
KUPIĘ stare wózki dziecięce głębokie i sportowe. Gaz. Lw. 12792
OLEJKI — esencje — barwniki do ciast, cukrów, lemoniad, artykułów spożywczych i perfumeryjnych. — Hurt. Detal D/H Z. Sypniewski, Warszawa, Francuska nr 9 — telef. 11-17-99 i 11-16-55. 612
KUPIĘ złote piórko do wiecznego pióra, średnia wielkość. Lwów, ulica Władysława Pola 7, II. p. 12863

SPRZEDAM marynarkę z kamizelką popielatą w paski na tegieko, smoking nowy stolik do kart, jasne krzesła - fotele, Lindego 6, m. 5.
KUPIĘ welon słubny, rękawiczki czarne skórkowe nr 7, białeżne damską przedwojenną, dużą wielkość meszty, mogą być letnie nr 39, ulica Kopernika 16, I. p., m. 5. 12861
SPRZEDAM kanapę. Łóżko stół tanio. Domagałców dwa, m. dwa, od godz. 3-5. 12708
KUPIĘ półbutelki damskie płaskie obcas nr 38 Sprzedam półbutelki męskie brązowe lub czarne nr 42. Zamiana możliwa. Telefon 221-95 — proszę p. Dora. 12868
DZIECIĘCY wózek sportowy w b. dobrym stanie sprzedam. Zgłoszenia Akademicka 8, Deutsche Verteilungstelle przy kasie. 12869
KUPIĘ obszerną w dobrym stanie walizę lub kozz. Zgłoszenia Akademia 8, Deutsche Verteilungstelle przy kasie. 12869
ROWER nowy damski do zamiany za nowe Kopalanki lub nowe damskie buty nr 40. Zgłoszenia — telefon 23288. 12889
PUMPY popielate, stan dobry sprzedam. Listy Gaz. Lw. 12858

KUPIĘ kompletny serwis stołowy — obiadowy na 12 osób. Zgłoszenia między 3-5, codziennie przy ulicy 3 Maja nr 12, III. p.
BOTO nowe 36-37, stół kuchenny, fortepian do sprzedania. Kępczyńskiego 85, 2. dzwonek, 3-5 pop.
MEBLE, lampy, warsztat stolarski, szkło, meble i damski rower, motocykl, konfitury sprzedam. Ogładska 8, miesz. 1. 12842
DO sprzedania motor elektryczny 110 v., 4,5 P. S. 3 fazowy; motor elektryczny 110 v., 6,5 P. S. 3 fazowy. Blizsze warunki do omówienia. Lenartowicza 20, I. p., na lewo — między 17-20.
KUPIĘ tapczan szafę trójdrzwiową i dwa kenadlery, wszystko nowoczesne. Wiadomość: telefon 242-22.
KUPIĘ wózek sportowy. Sprzedam ubranie czarne na średniego wzrostu oraz półbutelki używane nr 40-41 nie Zgłoszenia: Hauke - Bosaka 38, miesz. 4. telefon 112-42.
SPRZEDAM wypialnię. Wiedelska 6, m. 4. Można ogadać od godz. 8 do 10 i od 3 do 5 godz. Adm. 10. Huter Ring 85, III. p., miesz. 10.

Początek 17:50

Koniec 5:40

OSTRZEŻENIE LOTNICZE:

3 sygnały w ciągu minuty.

ALARM:

sygnał 1-minutowy.

OSTRZEŻENIE PO ALARMIE:

3 sygnały w ciągu minuty.

Dotyczy restauracji i przedsiębiorstw gastronomicznych

Odnosne władze zwracają uwagę, że przy podawaniu potraw w jadłodajniach należy przestrzegać wagi produktów, odpowiadającej pobranym odcinkom względnie kuponom. Tylko tam, gdzie powstaje ubytek wagi z powodu pieczenia lub gotowania potraw, można podawać porawy o wadze odpowiednio niższej. Oczywiście, że towar podany w stanie surowym musi posiadać wagę odpowiadającą pobranym odcinkom. To samo dotyczy także przepisanych miar dla napojów: więc gdy się podaje „pół litra piwa” to naczynie musi rzeczywiście zawierać taką ilość napoju.

Zapowiedziane są odpowiednie kontrole i nadzory, które będą dbały o to, aby wszelkie restauracje i kasyna ściśle przestrzegały wyznaczonych miar i wag. Na kierownikach przedsiębiorstw ciąży odpowiedzialność, aby przepisom stało się zadość; muszą oni skrupulatnie nadzorować pracę podwładnego personelu i starać się o takie jego wyszkolenie, aby uchybienia co do wymaganych miar i wag nie miały miejsca.

Na PKOp. w Samborze i jeńców polskich

Delegatura Polskiego Komitetu Oplekującego w Samborze przesłała nam następującą listę ofiarodawców na rzecz tamtejszego Komitetu:

Pracownicy firmy „Dolina” 703.80 zł. — Koło rodzicielskie I kl. męskiej szkoły powsz. 308 zł. — Gromada Biskowice 1.000 zł. — Młodzież gromady Strzałkowie 301 zł. — Pracownicy Stacji „Głębocka” 112 zł. — Przedmieście „Powtórnia” 1.780. — Wyszatycki Jan (kupiec) ze Starej Soły 300 zł. — Błoński Leon 100 zł. — Kliszczuk 100 zł.

Prócz tego na jeńców wojennych złożyli:

Król Antoni (kupiec) 150 zł. — Pracownicy Landkomissariatu 359 zł. — Kociubanowa 200 zł.

W miesiącu styczniu Delegatura wysłała 42 paczek żywnościowych polskim jeńcom wojennym.

Naczelnik Urzędu Mieszkaniowego o współczesnych trudnościach mieszkaniowych

Na onegdajszym posiedzeniu u p. Stadthauptmanna, w którym brali udział także członkowie Beirat'u — między innymi zdawał sprawę ze swego resortu p. Stadtrat Bergner, kierownik Urzędu Mieszkaniowego:

Nikom nie jest tajemnym jak bardzo skomplikowały się trudności, z jakimi ma do czynienia sprawa mieszkaniowa we Lwowie. Ogromne zapotrzebowanie pomieszczenia ze strony wojska sprawiają, że Urząd

Mieszkaniowy pracuje z największym wysiłkiem, ażeby, o ile to tylko możliwe, ludność cywilna najmniej odczuła mogła przykrości spowodowane przez obecne położenie. Przymus opróżniania mieszkań jest dolegliwy, lecz jest to nakaz chwili, konieczność wojenna. O tym mieszkańcy Lwowa dobrze wiedzą i — przyznać to trzeba z całym uznaniem — z całą lojalnością do tego się stosują. Na szczególną wziankę zasłu-

guje tu zachowanie się mieszkańców Kolonii Profesorskiej, którzy domy swoje opuszczając oświadczyli: Wy-maga tego od nas wojna; więc choć boli, chętnie się temu poddamy.

Urząd Mieszkaniowy, chcąc ludność Lwowa jak najbardziej częściej na potrzeby wojska oddać szeregi gmachów publicznych; przesunęło częściowo ten ciężar na pod-lwowskie większe miejscowości. Dorywczym sposobem pomocy jest ulokowanie się u sąsiadów (metoda ta powszechnie stosowana jest w Reich'u): najbliższy posiadacz kilkupo-kojowego mieszkania przyjmuje do siebie rodzinę pozbawioną dachu nad głową — nie na długo przecież, bo ten stan długo trwać nie będzie i każdy do swego mieszkania powróci.

Pan Stadtrat Bergner, powołując się na to, że zdarzyć się miały wypadki, w których żądano opuszczenia mieszkania w czasie krótszym od 48 godzin, oświadczył, że ten termin 48-godzinny jako minimum przysługuje każdemu komu Urząd Mieszkaniowy doręczył pisemne polecenie opróżnienia mieszkania: względnie komu tego rodzaju polecenie doręczył wojskowy Urząd Kwaterunkowy. — Gdyby się więc zdarzyć miało, że ktoś bez takiego powyżej określonego polecenia zjawił się i opierając się na jakimkolwiek autorytecie nakazywał mieszkanie opuścić, winno się to natychmiast zgłosić w Urzędzie, mieszkaniowym w wypadku, gdy to jest osoba niewojskowa — w przeciwnym razie należy się z tym udać do Komendy Żandarmerii Polowej (ul. Batorego 3) — tu czy tam — sprawa się należyście wyjaśni.

Czego wymaga się od kandydata na kierowcę pojazdu mechanicznego

Kandydat na kierowcę pojazdu mechanicznego zdaje egzamin w miejscu i czasie wyznaczonym przez urządowo uznanego rzeczoznawcę samochodowego. Do egzaminu kandydat obowiązany jest dostarczyć pojazd d mechaniczny tego rodzaju napędu i klasy, odnośnie którego pragnie wykazać swoje umiejętności. Pojazd musi posiadać wystarczającą ilość miejsc dla rzeczoznawcy, nauczyciela jazdy i kandydata. Nie dotyczy to pojazdów klasy I. lub pojazdu klasy II, z liczbą miejsc nie większą jak 2, np. przy ciągnikach. Przy egzaminie kandydat na kierowcę powinien wykazać znajomość ustawowych i policyjnych przepisów obowiązujących kierowcę, techniczną znajomość wymagana dla bezpiecznego prowadzenia pojazdu i praktycznego zastosowania, wreszcie umiejętności prowadzenia pojazdu mechanicznego. Kandydatowi można zadawać pytania, jakby się zachował w określonych warunkach ruchu.

Egzamin praktyczny z umiejętności prowadzenia pojazdu może się odbyć tylko w towarzystwie nauczyciela jazdy; jazda egzaminacyjna ma mieć miejsce na ulicach o wzmożonym ruchu lub też w okolicach trudnych dla ruchu. Wymaga się od kandydata samodzielnego prowadzenia pojazdu bez pomocy nauczyciela, nie-naganną obsługą przy kierowaniu, przyspieszaniu, hamowaniu, włączaniu i wyłączaniu biegów, sprzężaniu oraz prowadzeniu pojazdu za wolno posuwającymi się pojazdami. Przy osobowych wozach mechanicznych kandydat musi umieć ruszyć z miejsca pod górę, zawrócić na wąskiej drodze, cofnąć pojazd w tył do oznaczonego celu na dłuższej przestrzeni oraz stanąć w szeregu w wolnych miejscach postoju pojazdów. — Przy ciężarowych wozach mechanicznych wymagana jest poza tym umiejętność przełączania przy zjeździe w dół albo przy większych szybkościach, na niższe biegi z użyciem gazu, tzw. „międzygaz”.

Kandydaci klasy IV winni wykazać tylko wystarczającą znajomość ustawowych i policyjnych przepisów miarodajnych dla kierowcy pojazdów mechanicznych. Niezdany egzamin można powtórzyć w terminie ustalonym przez rzeczoznawcę. Kandydat musi udowodnić, że tymczasem odbył gruntowną naukę i wypełnił inne warunki nałożone na niego przez starostę miejskiego względnie powiatowego.

Na wniosek rzeczoznawcy mogą być zarządzone badania lekarskie co do fizycznego lub psychicznego uzdolnienia kandydata. W szczególności badaniu może ulec siła wzroku, słuch, sprawność fizyczna i stan nerwowy. W zależności od wyniku badania wniosek o udzielenie prawa jazdy może być odrzucony, lub też prawo jazdy może być udzielone tylko warunkowo, względnie obowiązujące do określonego rodzaju pojazdu z opisanymi wyrażnie w prawie jazdy urzędzeniami.

Składanie zeznań podatkowych

Do składania zeznań podatkowych dla wymiaru podatku obrotowego za rok kalendarzowy 1943 obowiązane są wszystkie osoby fizyczne i prawne, jawne spółki handlowe, spółki komandytowe i spadki wakujące (nie objęte), które w roku kalendarzowym 1943 na obszarze Generalnego Gubernatorstwa wykonywały prywatno-prawne świadczenia rzeczy lub usług zawodowo i odpłatnie. Przedsiębiorcy handlowi i przemysłowi muszą składać zeznania podatkowe dla każdego poszczególnego zakładu lub każdego przedsiębiorstwa.

Blizszych wiadomości o obowiązku składania zeznań udzielają inspektorzy skarbowi i urzędy skarbowe.

Osoby fizyczne, jawne spółki handlowe, spółki komandytowe i spadki wakujące (nie objęte) muszą złożyć zeznania podatkowe najpóźniej do dnia 1 marca 1944 r. u miejscowo właściwego inspektora skarbowego albo w miejscowo właściwym urzędzie skarbowym. Zeznania podatkowe, które winni złożyć przedsiębiorcy handlowi i przemysłowi dla każdego poszczególnego zakładu lub każdego przedsiębiorstwa, muszą być złożone u inspektora skarbowego albo w urzędzie skarbowym, miejscowo właściwym dla poszczególnego przedsiębiorstwa, o ile w poszczególnym przypadku nie zezwolono na inne postępowanie.

Osoby prawne winny zeznania podatkowe, które mają być złożone dla każdego poszczególnego zakładu lub każdego przedsiębiorstwa, złożyć najpóźniej do dnia 1 maja 1944 r. u inspektora skarbowego albo w urzędzie skarbowym, miejscowo właściwym według ich siedziby.

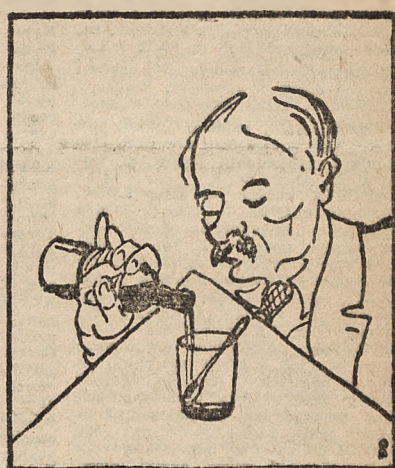
Nowy słownik ilustrowany (Dzielenie wyrazów)

kot-lek

mał-olek

rum-ak

GODY MAŁŻEŃSKIE NA WSI

Ostatnie dni przedwielkopostne — to czas wesel. W te dni niejedna para łączy się węzłami małżeńskimi. Różne są zwyczaje wesel, zależnie od okolicy, bo „co wieś — to inna pieśń”.

W naszych okolicach już w przededniu ślubu — w domu panny młodej urządza się „dole”, czyli pelenie bukietów dla weselnich gości, a dla pana młodego długiego wieńca, którym jego jadącego do ślubu otacza się. Ten właśnie wieńiec nosi nazwę „dola” czyli „los”. W tej uroczystości biorą udział drużki i sąsiedzkie dziewczęta, a bywa też na nich i pan młody z drużbami. Młodzież więc rozwesela się śpiewem zastosowanym do obecnej chwili. Chłopcy śpiewają w imieniu młodego, a dziewczęta w imieniu młodej, czyniąc wzajemną naprzemian dwu-śpiew, który rozpoczynają drużbowie w poważnym i żalonym tonie:

Szum! woda szumi — Halino ma droga.
Pokochałem ciebie — boś się bała Boga.

Boga ja się bałam, — jak gołąbek kani,
Wianka pilnowałam — mając pamiętanie.

Szum! woda szumi, — po głębi się toczy,
Pokochałem ciebie, — choć masz czarne oczy.

Choć mam oczka ciemne, —
lecz zdrowe, przyjemne.

A serce anielskie, — wierne, przyjacielskie.
Kocham cię Halino, — żyj dla mnie łaskawie,
A za wierność twoją, — niech Bóg błogosławi.

Wierną ci ja byłam —
w wianeczku swym szczerze,
Złożę ci na ołtarz — w tej ślubnej ofierze.

W dzień ślubu panna młoda w towarzystwie drużek, ubrawszy się odświętnie, odwiedza sąsiadki dla uproszenia sobie od nich błogosławieństwa na nowe życie. Przy tym życzliwe sąsiadki obdarzają ją, która czym może. Na pewien czas przed ślubem panna młoda wysyła do swego oblubieńca posłańców z podarunkami: od siebie z jedwabną koszulą, a od swej matki z dużą chusteczką.

W chwili przybycia pana młodego do domu panny młodej, jego dawni rywale starają się otrzymać od niego za dziewczynę okup. Przedstawiają mu więc:

„To drogocenna perła,
Ta złota rybka, młoda,
Warta dworskiego berła,
Piękna jako jagoda.

Popatrz na tę dziewczynę:
Zapracowała wiele:
Poduszki i pierzyne,
Skrzynię, krowę i ciele.

Gospođyni z niej będzie,
I pacierzów dość umie,
A który ją zdobędzie,
Będzie chodził w dumie.

Więc czas szybko ucieka,
Darmo oddać lub tanio
Nie myślę lub za ciwieka,
Ile warta? spójrz na nią!

Przed udaniem się do kościoła, młodzi uklękawszy, proszą rodziców o błogosławieństwo. a rodzice stanawszy nad nimi, modlą się za nich:

„Bóg niechaj będzie z wami i niechaj zleje na was swe błogosławieństwo, abyście oglądali synów swych synów aż do trzeciego i czwartego rodu, a następnie byście osiągnęli życie wieczne z pomocą Jezusa Chrystusa.”

Później błogosławią i wszyscy goście weselni. Na koniec młody zaintonuje pieśń do św. Józefa.

Przy wsiadaniu do wozu drużbowie śpiewają piosenkę:

„Oj siada, siada, kolego drogi —
Już ci nie pomogą wysokie progi.
Cztery konie zaprzężone — czekają czekają.

Oj siada, siada, — nasze kochanie,
Już ci nie pomoże żadne płkanie,
Powóz czeka wystrojony — na ciebie na ciebie.

Po drodze do kościoła drużki rzucają chłopcom kromki chleba weselnego, który nazywają „knysem”, w ten sposób zapraszając ich na wesele.

W kościele, dawnym zwyczajem, odprawia się osobna msza św. za małżonków.

Po ślubie weselni, wróciwszy do domu, zostają mieszkania pozamykane. Dopiero po długim stukaniu i prośbach, teściowie otwierają drzwi i wychodzą na przywitanie nowożeńców. Pokropiwszy ich święconą wodą, przypijają do nich wódką „na zdrowie” — życząc im Bożej opieki i szczęścia.

Młody, przyjmując jedną ręką od teściowej kieliszek, drugą ociera sobie chusteczką ad niej oczy i śpiewa:

Oj, kukała kukuleczka w stodole na progu;
Zaplałam gorzko w kościele na progu.

A jak lzy wylałam kśiaǳ włożył obrączki,
Nim się rozmyśliłem już związał nam rączki.

Aż mi organista radości udzielił,
Zagrał na organach, tyle rozweselił.

Serce mi zabiło, zamknąłem powieki,
Myślałem: na pół dnia, — a to już na wieki.

Doloż moja dola! — Już się uwiązałem,
Skończyłem z wolnością —
młodość pogrzebałem.

Uczta weselna bywa obfita, weselni spożywają ją wśród radości i śpiewów.

Po uczcie tańce, które trwają aż do wieczery — po niej odbywa się „poduszkowe”. Jest to wesoly obrzęd i zabawa, w czasie której młoda, siedząc przy boku młodego i mając poduszkę na kolanach, bywa otoczona wieńcem tańczących gości weselnich. Za każdym obróceniem się koła rzucają weselni młodej na poduszkę pieniężny dar.

Podczas tego śpiewają, w koło tańcząc, — tekst pieśni uzasadnia potrzebę obdarowania państwa młodych, których czekają znaczne wydatki na nowym gospodarstwie.

Późno w noc weselni odprowadzają nowożeńców do domu rodziców panny młodego. Na odchodem śpiewają:

Wyruszajcie w drogę nowożeńcy młodzi,
Niech się wszystko wiedzie i obficie płodzi.

Popatrz ty Halino na swoje zagrody,
Tyś nie zapomniala rodzinnej gospody.

Bóg z wami, Bóg z wami w wasze nowe życie,
Niech wam błogosławi w małżeńskim pożyciu.

W następny dzień u pana młodego odbywa się zabawa, t. zw. „poprawiny”. i znów muzyka i śpiewy rozweselają gości.

Stanisław Dżugał

Siemianówka koło Szczercowa

...nie odpowiada — Druk. GABRIEL
...wawskiej" Lwów. pl. Szkolna 4